

Balinalarda Derinlik Hastalığı

Balinalar okyanuslarda akıl almaz derinliklere dalabilmeleriyle ünlenen canlılar. Ancak Science dergisinde yayımlanan bir araştırma, bu dev memelilerin de sanılan aksine, yüze aşırı hızla çıkan dalgıçlarda ani basınç azalmasıyla ilgili olarak ortaya çıkan kemik hasarı hastalığına yakalandıklarını ortaya koydu. İspirmerçet balinaları üzerinde yapılan bir araştırma, kaburga ve öteki kemiklerinin dalgıçlarla dolu hale geldiğini ve aşındığını ortaya koydu. Bu, yüksek basınç altında, ciğerlere alınan azotun dokulara sızması ve basıncın azalmasıyla yeniden gaz haline geçmesinin sonucu olarak ortaya çıkan "Osteonekroz" ya da kemik yıkımı olarak ortaya çıkan hastalığın belirtileri. Araştırmacılar, ispermeçet balinalarının derinlik hastalığına yakalanabildiklerini ortaya koyan bulguların, askeri sonar deneyleri gibi faaliyetlerde kullanılmalarının, deniz memelilerine verdiği zararı ortaya koyduğuna dikkat çekiyorlar.

Science, 24 Aralık 2004ss



Şempanzelerde Endüstri Devrimi

Kongo Cumhuriyeti'ndeki şempanzeleri gizli kameralarla gözlemleyen primat araştırmacıları, insanın bu en yakın akrabasının alet kullanımında şaşırtıcı beceriler geliştirdiğini ortaya çıkardılar. Leipzig'deki (Almanya) Max Planck Evrimsel Antropoloji Enstitüsü'nden David Morgan yönetiminde bir ekip, Kongo Irmağı havzasının ıssız bir köşesinde 6 termit yuvasını düzenli olarak ziyaret eden 121 ayrı şempanzeyi altı ay boyunca harekete duyarlı kameralarla izlemiş. Gözlem sonuçlarını American Naturalist dergisinin kasım sayısında açıklayan araştırmacılar, şempanzelerin baca biçimli

termit yuvalarını delmek için, yuvasına göre kısa ya da daha uzun sopalar kullandıklarını, daha sonra da bu deliklerden içeri "av çubukları" sokarak üzerlerine tırmanan termitleri yediklerini, durum gerektirdikçe alet değiştirerek yeni delikler açıp ava devam ettiklerini bildiriyorlar. Gözlenen ilginç davranışlardan bir tanesi de, bir dişinin bir sopayı dişlerinin arasından çekerek ucunu fırça gibi lifli hale getirmesi ve bu aletle aynı anda çok daha fazla sayıda termit yakalaması. Farklı aletlerin kullanılması, bölgelere göre değişen farklı şempanze kültürlerinin de işaretçisi. Örneğin, doğu Afrika'nın daha kuzey bölgelerindeki şempanzeler de termit avlamakla birlikte, yuvaları delmek için ellerini kullanıyorlar.

Science, 15 Ekim 2004



Maymunlar da Alet Kullanıyor

Şempanzelerde ve öteki üst primatlarda alet kullanımı uzunca bir süredir bilinmekteydi. Şimdiyse İngiliz araştırmacılar, Güney Amerika'daki Capuchin maymunlarının da ilginç bir biçimde alet kullandıklarını ortaya çıkardılar. Araştırmacılar, kuzeydoğu Brezilya'daki kuru ormanlarda yaşayan capuchinlerin, alet kullanmakta insan dışı türlerin hiçbirinde görülmeyen bir hüner sergilediklerini açıkladılar. Gözlemlerde capuchin maymunlarının toprağı kazmak, tohumları, içi boş dal ve kökleri parçalamak, ağaç ve kaya kovuklarını karıştırmak ve böylece karınlarını doymak için sürekli alet kullandıkları görüldü. Araştırmacılara göre taşla toprağı kazmak, en sık başvurulan alet kullanma biçimi. Capuchin maymunlarının kazmak için bir taşla peşpeşe toprağı vururken, öteki elleriyle de kazılmış toprağı küreledikleri gözlenmiş. Ancak araştırmacılar, maymunların Brezilya'nın bazı bölgelerindeki uzun kurak mevsimler gibi bazı ekolojik koşullarda alet kullandıklarını düşünüyorlar.

Science, 10 Aralık 2004